

HÍREK

Beszámoló a II. Európai Címertani és Zászlótani Konferenciáról

Második alkalommal szervezett Európai Címertani és Zászlótani Konferenciát a Lengyel Heraldikai és Vexillológiai Intézet 2014. szeptember 4–6. között a lengyelországi Cieszyn városában – az Olza folyó és a cseh határ által elválasztott egykori Teschen nagyob-
bik, lengyelországi részén –, a Sziléziai Egyetem előadótermében.

A rendezvényen, melynek egyetlen magyar előadója e sorok írója volt, tizenhárom ország szakemberei vettek részt.

Magyarországot, a magyarságot is érintő előadást tartott *Paweł Dudziński*, a Lengyel Heraldikai Bizottság elnöke, aki a Hunyadiak címerét is bemutatta előadásában, melynek témája a holló, mint címertani jelkép, valamint *Alfred Znamierowski*, a Lengyel Heraldikai és Vexillológiai Intézet alapító elnöke, aki a Magyar Királyság kettőskeresztes, középkori zászlaját is bemutatta a kereszteteknek zászlókon való megjelenését taglaló előadásában.

A régi székely címer és II. Ulászló király címere a székelydályai református templomban. A heraldikai udvariasság jegyében szembe fordulva ábrázolták. A szerző saját felvétele.

Szekeres Attila István a helyszínhez, valamint a magyarsághoz, Erdélyhez és a Székelyföldhöz igazított előadással jelentkezett: *II. Ulászló király címerei Erdélyben* címmel. A heraldikus öt II. Ulászló-címert azonosított Erdélyben. Közülük egy a vármegyék területén (Gyulafehérváron), egy a Szászföldön (Segesváron) látható, három pedig a Székelyföldön készült. Utóbbiak festettek, Székelydályán falfestmény, a másik kettő fára, egy-egy szárnyas oltár predellájára festett. Jelenleg egyik Kolozsváron, másik Magyarországon, Budapesten található. A gyulafehérvári Szent Mihály római katolikus székesegyház 1512-ben bevezetett Lázói-kápolnájának homlokzati párkányán az egyik kőbe faragott címer II. Ulászló királyé. A legkorábbi II. Ulászló-címert a segesvári ún. Hegyi templom északi bejáratának ajtajába faragták, mégpedig az első szárnyba. A másodikba Segesvár jelképét – hárombástyás, nyitott kapujú vár –, fölöttük bevésített felirat: „W R U B 1495”, azaz Wladislaus Rex (H)Ungariae et Bohemiae 1495.. A Csíkszereda városától 4-5 kilométerre, Csobotfalvához közel található Csíkszentlélek Szentlélek eljövetele titulusú római katolikus templomának szárnyas oltára 1510-ben készült, 1914-ben a Magyar Nemzeti Múzeumba került, jelenleg a Magyar Nemzeti Galériában az állandó kiállítás része. Predellájára két címert festettek. Az első a Czako család címere: vörös mezőben zöld hegyen fekete madár. Fölötte a latin felirat: Insignia Filiorum Czako 1510. A másik oldalon II. Ulászló király címere. Fölötte a felirat: Insignia Regis Ungariae. Az 1941-től Csíksomlyóhoz, így 1959 óta közigazgatásilag Csíkszereda városhoz tartozó Csobotfalva Szent Péter és Pál tiszteletére épült templomának oltárait szétbontották, s azok alkotó részei a 19. század utolsó évtizedeiben és a 20. század elején különböző művészeti gyűjteményekbe kerültek Budapestre és Kolozsvárra. A kolozsvári Szépművészeti Múzeum raktárában található, 1510 körül készült lábazon látható II. Ulászló király címere, valamint az ún. régi székely címer. Székelyföld címerekben leggazdagabb középkori épülete a székelydályai református templom, mely egyben egész Erdély egyetlen megmaradt festett címeregyüttessel rendelkező középkori műemléke. 1508–1516 között festett szentélyboltozatán nyolc címerből álló együttes látható: II. Ulászló király, Barlabásy Lénárd erdélyi alvajda, székely alispán, a székely, a szász közösség, Brassó, Nagyszében, Segesvár valamint az Árpádok sávózott címere. A bemutatott öt királyi címer közül kettő a régi székely címer szomszédságában jelent meg, s Szekeres Attila István kihasználta az alkalmat európai szakemberek előtt népszerűsíteni a székelyek jelképét. A régi székely címer pajzsának vörös mezejében gomolygó ezüst felhőből aláereszkedő, könyökben hajlítot ezüstpáncélos kar, kezében függőlegesen álló kardot tart, hegyével fölfele. A kard nyitott aranykoronán halad át, szívet és medvefejet döf át. Az állatfejet arany holdsarló és hatágú arany csillag övezi.

A konferencián *Mamuka Gongadze* a grúziai területi-közigazgatási címerek múltját és jelenét mutatta be, *Agnė Railaitė-Bardė* a cári Oroszország és a szovjet uralom közötti litvániai területi heraldikáról érkezett, *Marina Jelinskaja* a fehér-oroszországi járások címereit ismertette. *Andrij Greczylo Zaporizzsjai* a kozákok jelképének állami címerré való alakulását taglalta, *Alexandru-Dan Mândru* a romániai közigazgatási címerekről beszélt. *Tudor-Radu Tiron* és *Lucian-Valeriu Lefter* közös előadást mutatott be: Moldvai zászlók és címerek Nagy István fejedelem 1485-ös kolomeai hűségküceremóniáján. *Stanislav Zamyatin* Írország megyei és városi címereit és zászlait ismertette, *Roman Klimes* a tengerentúli

francia területek zászlait, *Sebastià Herreros Agüi* Barcelona 1588–1714 közötti Szent Eulátiát megjelenítő zászlajáról érkezett, *Flavio Livio Marchetto* Milánó középkori zászlajáról tartott előadást.

Szekeres Attila István

Beszámoló a második Vajay Szabolcs Emlékkonferenciáról (Coats of Arms and Families. Conference in Memoriam Szabolcs de Vajay, 2014. október 13, Károlyi-kastély, Fehérvárcsurgó)

Négy évvel Vajay Szabolcs halála és három évvel a tiszteletére rendezett első történész-találkozó után a Közép-európai Egyetem (CEU) és a Károlyi József Alapítvány 2014. október 14-én ismét nemzetközi emlékkonferenciával adott tanúbizonyságot az emigráns magyar történész iránti nagybecsüléséről. A középpontban ezúttal nem Vajay személye és munkássága állt, ám a megjelent kutatók előadásai tárgyukat tekintve szorosan kapcsolódtak a neves tudós kedves témáihoz, a címertan és a családfakutatás alapos felkészültséget igénylő szakterületeihez. A heraldika és a genealógia az európai nemesség kutatásának alapvető segédtudományai – aligha képzelhető el méltóbb helyszín egy ilyen találkozó számára, mint a felújított fehérvárcsurgói Károlyi-kastély, ahol szépen megférnek egymás mellett az eltérő szellemi kötődésű, ám az emigráció sorsában osztozó Vajay Szabolcs és Fejtő Ferenc könyvtárai.

Vajay Szabolcs nagy hatására jellemző, hogy az alkalomra az említett tudományok olyan neves, Európa-szerte ismert művelőit sikerült megnyerni, mint Michel Pastoureau, a *Société française d'héraldique et de sigillographie* elnöke, Michael Göbl (*Oszták Állami Levéltár, Heraldisch-genealogische Gesellschaft Adler*, Bécs), és Christian Settiani (*Unit for Prosopographical Research*, Oxford). *Michel Pastoureau* sajnos mégsem tudott részt venni az eseményen, ám a hallgatóságot kárpótolta *Michael Göbl* izgalmas, évszázadokon átívelő előadása a címerképekben rejlő politikai lehetőségekről. Az angol címerben megjelenő lilium a Százéves Háborútól egészen 1802-ig a francia trónra formált igényt jelezte, s hasonlóan érhetjük tetten IV. Habsburg Rudolf (†1365) pecsétjein az osztrák herceg sikertelen választófejedelmi aspirációit. A Habsburg Birodalom írástudatlan alattvalói számára a mindennapok során újra és újra felbukkanó sas heraldikai szimbóluma hirdette az uralkodóház kikezdetlen legitimitását. A sas – a kakashoz, a medvéhez és az oroszlánhoz hasonlóan – a nacionalizmus korában immár az államnemzet jelképévé és – különösen az első világháború idején – a vizuális propaganda ihletőjévé vált. Göbl a végvári harcok idején festett magyar címerekről is szólt, ahol a véres jeleneteket ábrázoló címerképekben a címernyerő személyes sorsa is megragadható.

A 10. századi burgundiai nemesség családi történetének egy problémájáról előadó *Christian Settiani* objektívének fókusza jóval szűkebb volt, ám így betekintést nyerhettünk egy a forrásokat és a módszertant alaposan ismerő genealógus műhelyébe. Kiindulási pontja Anjou grófjainak egy 11. századi vatikáni kódexben fennmaradt családfája volt, amelynek egy eddig helytelenül értelmezett mondatát korrigálva módosította a korabeli burgundiai arisztokrácia családi és politikai kötődéseiről eddig ismert képet.

A konferenciát szervező *Laszlovszky József* (CEU) egy a magyar kutatást régóta foglalkoztató kérdést, Skóciai Szent Margit

származásának végelegesen Vajay Szabolcs által megoldott problémáját mutatta be a közönségnek. Előadása második felében a magyar kutatásnak azon eredményeit ismertette, amelyek az oroslán-fiziognómia Hunyadi Mátyás reprezentációjában játszott szerepére vonatkoznak. Talán érdemes lett volna a magyar és a külföldi hallgatóságot megismertetni a heraldikai vonatkozásokkal is rendelkező Corvinus-legenda Kulcsár Péter által megfejtett eredettörténetével is, amely az oroslán-szimbolikánál kézzelfoghatóbb jelentőségű volt Mátyás kései külpolitikájában.

Nagy örömmel említem meg, hogy a konferencián a magyarországi középkorkutatás számos iskolája lehetőséget kapott, hogy bizonyíthassa: fiatal kutatói Vajay Szabolcs szellemében művelik a heraldika és genealógia tudományát. *Christopher Mielke*, a CEU doktorandusza a 14. századi magyar királynékhöz kötődő, heraldikai szimbólumokat tartalmazó tárgyról adott áttekintést. *Antun Nekić* (PhD-hallgató, CEU) érdekes megfigyeléseket tartalmazó előadásában Körös vármegyei *homo novusok*: az itáliai eredetű Castellan és a Hrvatinic család három ágának beilleszkedési stratégiáiról, ezek közül is elsősorban a régi nemesség köré történő beházasodásról szólt.

Az utóbbihoz témaválasztásában szorosan kapcsolódott *Kádás István* (PhD-hallgató, ELTE) előadása a Semsei család karrierjéről: az Északkelet-magyarországi köznemesi família nem tartozott a legtekintélyesebb vármegyei családok közé, ám személyes kapcsolataiknak köszönhetően bejutottak Mátyás és a Jagellók udvarába, s itteni ismeretségeiknek hála előnyös házassági kötelezésekre, s magas rangú pártfogókra tettek szert. *Körmendi Tamás*, az ELTE oktatójának francia nyelvű előadásában ezúttal az Árpád-házi uralkodók szimbólumával, a kettős keresztrel kapcsolatos kutatásainak eredményeit tárta a közönség elé. A régészeti és numizmatikai érveket felvonultató gondolatmenet szerint a jelvény nem III. Béla, hanem IV. Béla idején jelent meg a dinasztia jelképrendszerében.

A Debreceni Egyetem (DE) három előadóval képviseltette magát. *Bárány Attila* Telegdi István kincstartó és Bacskai Miklós erdélyi püspök sírkövein szereplő címereket mutatta be. A családi szimbólumokat mindkét esetben a XI. Lajos francia király által alapított Szent Mihály-rend jelvénye egészíti ki, amelyet a magyar heraldikai irodalom már régóta azzal az 1501–1502. évi franciaországi követjárással kapcsol össze, amelynek Telegdi és Bacskai is tagja volt. II. Ulászlónak a követjárás eredményeként létrejövő új

házasságáról egy francia szemtanú, Pierre Chocque ad szemléletes képet. Az Anna királyné környezetében Magyarország földjére lépő herold a magyar felségjelvényeket is lefestette, ám – mint *Györkös Attila* előadásából megtudhattuk – számos hibát vétett. Az eddig ismeretlen illusztrációk beemelése a késő-középkori Magyarország történetének képi forrásai közé izgalmas eredmény. *Novák Ádám* (PhD-hallgató) a 15. századi sokpecsétetes oklevelekről és a regionális hatalmat birtokló főurak pecsétjeiről beszélt. Az előbbieket – nem lévén hivatali érvényűek – bizonyosan a pecsét tulajdonosa használta, így az itineráriumok összeállításakor igen megbízható forrásaink.

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem műhelyéből *Szaszkó Elek* előbb cáfolta a Bár-Kalán nemzetségnek a Gersei Pető címerbővítő armális címeréből visszakövetkeztetett Csoma József-féle rekonstrukcióját, majd meggyőzően érvelt amellett, hogy a Bár-Kalánok utódaiként ismert Szeri Pósa fia címe a családtagok pecsétjein is fennmaradt holdsarlóból emelkedő ágaskodó oroslán volt. E sorok írójának témaválasztása kissé elütött a fenti előadásokétól, ám a szervezők jóvoltából mégis helyet kapott a konferencián, hiszen kapcsolódott Vajay Szabolcs egy másik kedvelt tárgyához, a magyar kalandozó hadjáratokéhoz. A történezt talán az a franciaországi emigráns magyar sajtóban 1951-ben megjelent ismeretterjesztő cikk inspirálta tézisei megfogalmazására, amelynek tárgya a burgundiai Tournus monostorának magyar dűlása volt. Megkíséreltem áttekintést adni a hadjáratok legutóbbi franciaországi történeti irodalmáról, s talán sikerült megcáfolni annak burgundiai kalandokra vonatkozó, általam túlzónak tartott megállapításait.

Az idegen nyelvű előadásokat változatos programok kísérték. Alkalmunk volt Szalai Katalin címerfestő tárlatát és egy Vajay Szabolcs életét és munkásságát dokumentáló kiállítást is megtekinteni, majd szemügyre vehettük Vajay tematikusan elrendezett hatalmas cédula-anyagának mappáit is, amelyek előzetes egyeztetés után kézbe is vehetőek és kutathatóak. A konferenciát a Károlyi-kastély megtekintése zárta. A találkozó komoly tanulsága volt, hogy a heraldikában és a genealógiában való módszertani jártasság a középkortudomány minden területén elengedhetetlen az eredményes munkához – ezt éppen Vajay Szabolcs gyümölcsökben gazdag pályafutása bizonyítja legfényesebben.

Bácsatyai Dániel

SUMMARY OF ISSUES, 2014

2014/1.: CSABA REISZ T.: *The Legal Framework of Research on State Birth, Marriage and Death Registers*. Birth, marriage and death registers belong to the most important sources of family research. In Hungary, registration by state was introduced on 1st October 1895. From that time until 1980, the replicas of them are kept in the territorially competent county archives. After the overview of the legal framework of search restrictions and the historical recital about the creation of the relevant new act (Act I of 2010), the author concluded those recent regulations cause still significant restrictions of research.

MÁRTON GYÖNGYÖSSY: *„The Same Blood in Our Vessels” Who Was the Mother of Sultan Mehmed II?* The paper investigated the well-known fact that in 1489, Mathias I (Matthias Corvinus), King of Hungary personally confirmed for the legate of Pope that the sister of his grandmother was kidnapped by Turkish during the reign of Murad II, and then she was dragged into the harem of sultan, where she bore a son, later Mehmed II. The author argues in favor of the fact that mother of Mehmed II was really the sister of János Hunyadi's mother; however, the reveal of her identity is not indicated in the Osman-Turkish sources. Gyöngyössy looked over the genealogical datas of the literature and supposed that one girl, who was the daughter of the wealthy, originally Romanian but turning into Hungarian nobleman, György Barancskai from Hátszeg (Hațeg, Hatzeg), was the mother of János Hunyadi, and the other daughter of Barancskai was the mother of Mehmed II. This girl got into the harem at the latest July 1431. Her abduction probably happened in 1420, when the army of Miklós Csáki, the voivode of Transylvania was conquered by Ottomans in Hátszeg. After that, many of them were taken captives.

ZOLTÁN MÁTÉ ALBERT: *Using of The So-Called „Kossuth” Coat of Arms Based on Unwritten Law 1946–1949*. From 1 February 1946 until 20 August 1949, in Hungary, the form of government was republic. The author investigates that what were the views on the changing of the country coat of arms. On the other hand, he presents the custom of using of the coat of arms, based on using of seals by public administration. Most people thought that the transition of form of government should be accompanied by the change of the country coat of arms as well. However, decision makers, including communists, found the legal ruling of the issue of the country coat of arms inopportune, let not people be perceived the radical change due to the transformation of symbols. The official state newspaper, Magyar Közlöny was published without coat of arms from 5 June until 30 November in 1946, thereafter, the most completed version of „Kossuth” coat of arms was visible in the front page – it was the traditional small arm: triple mound with crown and foliage on the curved-sided shield, but without the Holy Crown. According to the investigated, contemporary archival material and seals of official letters, it can be concluded to the deregulation and confusion of using of coat of arms between 1946 and 1949.

GYÖRGY DOMOKOS: *Letters of Queen Isabella on the State Archives of Modena*. The study gives a short extract from the result of the project called

„Hungarian historical and literature sources in the Italian archives and libraries from the 14th-16th centuries”, financed by OTKA. In this article, three documents are published from the fonds of State Archives in Modena (Archivio di Stato di Modena), written by Queen Isabella Jagello (daughter of the Polish King Sigismund I and his second wife, Bona Sforza) from 1540-41. The most interesting among them is a reply letter, in which she expressed her thank for Hercules, Prince of Ferrara, why he had provided for solidarity with the queen for death of her husband and had expressed his pleasure for the birth of her son. Finally, it reported about the events after husband's death: about the siege of Habsburg imperial troops and the oncoming of Osman army as well.

MÁRTON GYÖNGYÖSSY: *Once Again about the Using of Coat of Arms of Szapolyai. Rejoinder to Tibor Neumann*. In his paper the author reply to the comments of Tibor Neumann, which was written to the publication of Gyöngyössy (About the using of coat of arms of Szapolyai. In: Turul, 2013:2). In some cases, Neumann could not convince Gyöngyössy about his views, so he points out again. We must not underrate the importance of denariuses, which testified to the unicorn. On the other hand, the explanation of representation of Count Szepes (Sips) is not satisfying. Moreover, Gyöngyössy emphasizes the possibility that the unicorn appears as a maternal coat of arms on the Szapolyai tombstones. He still assumes that master symbols of cartwheel on some gold florins coin from Nagybánya (Baia Mare) are related to János Dengelegi Pongrác, the voivode of Transylvania. However, these coins are the memories of the parallel emission with the comitatus camerae, which was a special licence of the mint in Nagybánya.

JÓZSEF HORVÁTH-ÉVA KÜNSTLERNÉ VIRÁG: *Interesting Fact about Watermark History on the Letter of Miklós Misztótfalusi Kis*. In the study we can get more information about the typographer Misztótfalusi Kis lived in Netherland from 1680. He has been well-known about his book printing and punch cutting so far but this time, paper making works of him are revealed by the authors. In the 19 September 1685 in Amsterdam, he signed his letter owned hands for his patron, Count Mihály széki Teleki (1634–1690), Chancellor of Transylvania, Major General. József Horváth discovered and stated that Miklós Misztótfalusi Kis used his own monogram as a watermark on the mentioned letter. The discovery of the watermark reveals one of the unknown part of works of Misztótfalusi Kis, the papermaking. The self-designed monogram as a watermark could appear on the handmade paper for this reason.

2014/2.: CSABA KATONA–ELEONÓRA KOVÁCS: *Documents of Personal Memoirs*. Diaries, private letters, autobiographies and memoirs, as documents of personal memories, depict the facts from one aspect, however, we can gain special group of information as well, since they are serious completions, interpreters of the official papers. The study researches the specialities of the diaries as genre, so it is a good introduction for the other articles. Analysing the intention of the diarists, the type of diaries, the utterance, the coding, the selection of datas, the self-documenting, the article highlights to

the most important aspects of the research of diaries and draws the attention to the more important literature as well.

ÉVA KÜNSTLERNÉ VIRÁG: Events of the Public and Private Spheres in the Diary of András Kazinczy. The study investigates and analyses the notes of landlord from Zemplén County, András Kazinczy from the end of the 17th century, whose diary has been published but has not analysed so far. After presenting of the conditions of the genesis, and of the historical background, he sums up the history of the family, comparing the dates of the diary with other archival sources. The diary is about seeking ways and means in the young age in Ung and Zemplén counties, following the carriers of his father and grandfather, and attempting to take a public office in the court of Thököly. They are really instructive from the aspect of a carrier by a middle noble man, since Kazinczy got into the supporter's group of the Rákóczi's War of Independence. The diary is about a short period from the beginning of public carrier of András Kazinczy.

CSABA KATONA: Acid Water in Balatonfüred in 1850's. an Exciting Diary of a Grey Officer from the Age of Neo-Absolutism (1852–562, 1856). Diaries of László Écsy, the director of the bath in Balatonfüred remained from a quite long period and the author focuses on the notes of 1850's among them. Although, the diary gives important information about the working of the resort place and about its guests, this meticulous, conscientious work keeps lessons for public history as well. To research the everyday life after the revolution, in the age of Neo-absolutism, it will be clear that sublime and tragic caesuras did not affect to the weekdays so strongly, we can rather discover the traces of technological and economical changes on everyday events.

ATTILA MÁRFI: Diaries, Notes and Other Articles in Local History of Jenő Arató Dr., the Judge of the Court of Appeal in Pécs (1904–1968). The voluminous diary of Jenő Arató gives an illustrative portrait of the society of Pécs in the first half of the 20th century but it is not only interesting because of this. The author analyses the diary structurally, formally and substantively, in addition, investigates it from the aspect of source value as well. He places it in the diary literature of Pécs and Baranya county, moreover, analyses the texts about the events of WWI and WWII. The diary, which has not been published in its full extent, can be rich source of the research of social and mental history in the future, too.

2014/3.: *ENDRE TÓTH: About the Origin of the Colours and the Double Cross of Coat of Arms of Hungary.* In the first part of the study, the author proves that the colours of coat of arms appeared in the 12th century, investigating the white pearls and red almandine stones on the crosspiece of Sacra Corona. This proves the conscious use of both colours in the symbolism of Árpád dynasty in the 12th century. In the second part of the study he researches the origin of the double cross, occurring on the royal insignias. According to his statement, the double cross appeared on the seal of King Emerich (Imre), on the orb with double cross. Based on the works of Tamás Körmendi and Imre Takács, he recognises that the double cross, which could be found on the shield of Béla IV, was on a long stem attached, processional cross indeed. This proves the triangle extension which can be visible at the bottom of the cross. In addition, the earliest depictions of the double cross also contain a processional cross without stem. Since the processional cross with longer stem was the royal symbol of the Árpád dynasty from the middle of the 11th century (e. g. on the tombstone of Andrew I and on other coins), this changed to double-cross form to the end of the 12th. According to the writer, the cause of the change was, that the crusaders used Latin cross like insignia while they were moving through the country, hence, the insignia of the country had to be distinguished from those.

BALÁZS KARLINSZKY: Archontology of High Provost in Veszprém 1079–1543 – With the Portraits of Three Provosts. Despite of the excellent quantity of sources, Hungarian Church history has not done the compilation of the archontology of the capitulum cathedrale in Veszprém. Name registers

of the canons was not produced nor of the whole period, nor of the medieval ages. The paper sums up the detail results so far, compilations of prosopographic and biographic works. On the other hand, he also contributes to the task with the archontological compilation of provosts of the capitulum cathedrale. Life courses of the high provosts from different periods (13th, 14th, 15th century) are presented through the biographies of three clergymen: Pál (1273–1286), János (1324–1353) and Miklós from Liptó (1416–1438).

TIBOR NEUMANN: Meeting in Konstanz (The Coat of Arms of Count Kórógyi's). The author analyses and publishes the charter of William II, Count of Castell (Germany), dated 1434 in Pozsony (Bratislava). In this document, he permitted using the count title of Castell for János Kórógyi, as for his distant relative. At the same time, made a mutual inheritance contract with him. According to the source, father of János had made a kind of agreement with parents of William earlier. It could certainly happen in the court of King Sigismund in Konstanz 1417, where both families could perceive that their coats of arms were the same, so that they thought that they were relatives. This statement is proved by the fact, that Fülöp Kórógyi had used the coat of arms of Count Castell in the end of 1417. In addition, that charter was closed by red wax seal, but in the beginning of the year he used green wax based on Hungarian habits, without the inclination of the count title.

ÁDÁM NOVÁK: About the Seals of Queen Isabel (Erzsébet). The article is a supplement to the book of Imre Takács: *Az Árpád-házi királyok pecsétjei – Royal Seals of the Árpád Dynasty.* Bp., 2012. (Corpus Sigillorum Hungariae Mediaevalis 1.). The author has found the original seal of 45th item of the cited catalogue, then now, he publishes it. This intact, original one helps to find and to identify the other seal fractions and to place them in chronological order. Finally, it draws the attention to the seal change of Queen Isabel in 1276.

ANTAL MISKEI: Using the Crosses and crucifixes during the inauguration of Charles III of Hungary in 1712. The article enumerates and identifies the crosses playing a role in the inauguration in 22 May 1712. These are the followings: 1. Pax crucifix in early Barock style, made in Prague 1612-1622, which was kissed by the monarch in the entrance of Szent Márton church in Pozsony (Bratislava), then, during the Elevation of the Host, he confessed his faith with worshipping of this crucifix in the mass. 2. The so-called oath cross, which was made in the 13th century, was checked and completed in the 17th century. The king had to took the oath onto this cross that he preserved the freedom of the country and the feudal privileges as well. 3. The so-called apostolic cross, which was made in Italy around 1480, was taken before the king in the coronation procession after the crowning and inthronization, as the symbol of the apostolic title of the Hungarian king.

2014/4.: *ZOLTÁN ERDŐS: Iconography of Louis II in the 16th century.* The study enumerates the depictions of Louis II completeness and explores the political relevances of iconographical traditions regarding the king. After the research contemporary depiction of the supposed real portrait, Erdős investigates that how the perception of the portrait and of the traits behind this changed in the memory of posterity. Moreover, he interested in what kind of aims they served by other leader or artists. Memory, representation and propaganda are connected in many ways with each other during the research of the depictions/imageries. The work is closed by a catalogue of depictions, consists of 55 items.

MIHÁLY KURECSKÓ: Summary of the records growth of the Department of private archives, collections and business organs within the National Archives of Hungary 2012–2014. Kurecskó presents of the enrichment of his archives, highlights some special documents, following the tradition of previous years and of Turul before 1950. Medieval charters, patents of nobility, guild book, diary can be emphasized.

E számunk szerzői

BÁCSATYAI DÁNIEL PhD-hallgató (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bp.–Piliscsaba)
ERDŐS ZOLTÁN PhD-hallgató (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bp.)
KURECSKÓ MIHÁLY főlevéltáros (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Bp.)
KOVÁCS ZSUZSANNA főlevéltáros (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Bp.)
NYULÁSZINÉ STRAUB ÉVA ny. főosztályvezető (Magyar Országos Levéltár, Bp.)
SZEKERES ATTILA ISTVÁN heraldikus (Sepsiszentgyörgy, Románia)
TÖRÖK ÁDÁM segédlevéltáros (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Bp.)

HÍREK

*A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság
2015. I. félévi programja*

2015. január 29. 17. óra

Szent István lovagjai. A Magyar Királyi Szent István Rend egyes rendvitézeinek síremlékei-, temetési helyei, különös tekintettel a társadalomtörténeti vonatkozásokra
Előadó: dr. Pandula Attila (egyetemi docens, ELTE BTK, az MHGT elnöke)
Az ülést vezeti: dr. Spilenberg-Diószegi György, titkár

Az előadást követően kerül sor **dr. Szekeres Attila István** (heraldikus, az Erdélyi Címer- és Zászlótudományi Egyesület elnöke – Sepsiszentgyörgy) Keöpeczi Sebestyén József címerművészről szóló *kötetismertető előadására*.

2015. február 26. 17. óra

„Volt egyszer egy betyárvilág” – Rózsa Sándor Békés megyei baráti köre a genealógiai kutatások tükrében
Előadó: dr. Seres István (történész, Békés)
Az ülést vezeti: Kovács Eleonóra, főtítkár

2014. március 26. 17. óra

Hiba a kréta körül – a jászárokszállási Móczár család „nemességének” kérdése
Előadó: Katona Csaba (tudományos munkatárs, MTA BTK TTI; a Magyar Történelmi Társulat titkára)
Az ülést vezeti: dr. Pandula Attila, elnök

április 30. 17. óra

Heraldikai reprezentáció a kora újkori magyar uralkodókoronázásokon
Előadó: dr. Pálffy Géza (tudományos tanácsadó, MTA BTK TTI)
Az ülést vezeti: Reisz T. Csaba, alelnök

2015. május 28. 17. óra

Katonazenésztől nagykövetig... Egy literátus nemesi család és elágazásai a 19-20. században
Előadó: dr. Csorba László (főigazgató, Magyar Nemzeti Múzeum)
Az ülést vezeti: Debreczeni-Droppán Béla, titkár

2015. június 25. 17. óra

Tudományos diszciplína vagy nemesi családfakutatás? A genealógia helye és szerepe a 18. századi Magyarország tudományos életében
Előadó: dr. Soós István (tudományos főmunkatárs, MTA BTK TTI)
Az ülést vezeti: dr. Kollega Tarsoly István, alelnök

Az előadások helyszíne:

Magyar Nemzeti Múzeum, Pollack Terem. (Budapest, VIII. kerület, Múzeum krt. 14–16., fsz., bejárat a Bródy Sándor utcai kapun keresztül.)

TÁJÉKOZTATÓ

Szerzőink figyelmébe

A szerkesztőség a beérkezett kéziratok közléséről két anonim szakmai bíráló (lektor) véleményének ismeretében hoz döntést. A szerkesztőség kizárólag olyan kéziratokat fogad el, amelyek megfelelnek a szerkesztőség által előírt követelményeknek. Kérjük a tanulmányok és az ismertetések szerzőit, hogy minden esetben végleges szövegű kéziratokat küldjenek, mivel a korrektúrában a szerkesztők által megszerkesztett kéziratokon érdemi változtatásokra már nincs lehetőség. A szerkesztőség jegyzetapparátussal együtt lehetőleg 0,5–1 íves (20–40 000 „n”) tanulmányokat, recenziók esetében maximum 5 oldalas (10 000 „n”) írásokat vár. Ennél nagyobb terjedelmű kéziratok megjelentetésére is van lehetőség indokolt esetben (maximum 100 000 „n”). Az ismertetéseknél kérjük az ismertetendő mű (művek) pontos bibliográfiai adatait közölni. A tanulmányokban csak a jegyzetekben történik hivatkozás, nem kell felhasznált irodalom- vagy rövidítésjegyzéket készíteni.

Az egységes jegyzetapparátus érdekében kérjük az alábbiak betartását:

- A hivatkozott művek szerzőinek nevét kurziválni kell; nem kurziváljuk viszont szerkesztőjének (szerkesztőinek) nevét. Ez utóbbiakat a jelzett könyv, tanulmánykötet címe után zárójelbe téve adjuk meg (pl. Szerk. Domanovszky Sándor.). Ha egy műnek több szerzője, illetve szerkesztője van, azokat nagy kötőjellel (–) válasszuk el egymástól. A szerző(k) neve után a cím előtt kettőspontot tegyünk.
- Az oldalhivatkozáskor kérjük az oldal sorszámát megadni, a tól–ig-oldalszámok és évszámok esetében nagy kötőjelet (–) írjunk (38–40., 61–72.).
- A hivatkozáskor csak a kiadás helyét és évét tüntessük fel, a kiadót nem.
- Ha a hivatkozott mű esetében több kiadási hely van megadva, az egyes helységeket nagy kötőjellel (–) válasszuk el egymástól (pl. Bp.–Debrecen). Ha a kiadás helye Budapest, azt mindig rövidítve írjuk ki (Bp.). A kiadás helye után, az év előtt vesszőt kell tenni (pl. Bp.,).
- Amennyiben a hivatkozott mű valamilyen sorozat keretében jelent meg, a sorozat címét a kiadási hely és év után zárójelben tüntessük fel: pl. (Monumenta Hungariae Historica).
- Ha tanulmánykötetben napvilágot látott cikket idézünk, úgy a hivatkozott tanulmány után az „In:” szócskát írjuk, és közvetlen utána adjuk meg a tanulmánykötet címét és zárójelben a szerkesztőjét/szerkesztőit.
- Folyóiratban megjelent cikkekre történő hivatkozáskor nem tesszük ki az „In:” szócskát. A hivatkozott folyóirat címét kurziváljuk, és utána tegyünk vesszőt; ezt követi az évfolyam vagy kötetszám, majd zárójelbe téve a megjelenés éve, utána az illető évben megjelent szám, végül pedig az oldalszám: pl.: *Történelmi Szemle*, 1 (1958) 1. sz. 52. Az éven belüli számot csak abban az esetben jelöljük, ha a folyóiratnál nem folyamatos a lapszámozás az egyes számok esetében.
- Amennyiben ugyanarra a műre történik hivatkozás, kérjük a hivatkozott szerző családi nevét teljesen megismételve, keresztnévét azonban rövidítve megadni, utána kettős pontot tenni, majd az „i. m.” jelölést használni. Ezt követi az oldalszám. (Pl.: *Nagy I.*: i. m. 32.). Ha egymást követően ugyanarra a műre és oldalszámra hivatkozunk, írjuk, hogy „Uo.” Ha ugyanazon szerző egy másik munkájára, tanulmányára hivatkozunk, úgy az utóbbit/utóbbiakat az előbb idézettől egyértelműen el kell különíteni (pl. rövidített címmel, kerülve az évszámos rövidítést) és erre hivatkozni. Ha szerkesztett műre, forráskiadványra vagy sokszerzős műre történik hivatkozás, akkor a cím után zárójelben közöljük a továbbiakban alkalmazott rövidített címet (pl. a továbbiakban Reg. Arp.). Ha több kötetes műre történik hivatkozás, kérjük minden esetben az idézett kötetszámot, eltérő kiadási hely és év esetén ez utóbbiakat is feltüntetni. (Pl. *Nagy I.*: i. m. XI. k. Pest, 1858.)
- A kéziratokban az évszázadokat – idézetek, tanulmány- és könyvcímek kivételével – arab számmal jelöljük.
- Írásaikat minden esetben Word for Windows szövegszerkesztő programban készítve juttassák el a szerkesztőségbe elektronikus úton a turul@mol.gov.hu vagy a szerkesztőség tagjainak címére. A szöveget balra zártan írják, és a kurziváláson kívül semmilyen kiemelés (kövérítést, aláhúzást, ritkítást) vagy formázást ne alkalmazzanak. A tapadó írásjeleket is kurziválni kell, ha az előtte álló szó kurzív.
- A betűtípusok megválasztásakor ajánljuk a Times New Roman-t.
- A lábjegyzeteket automatikus számozással kérjük megadni, „lábjegyzet”-programot választva. Így a jegyzetek az oldal aljára kerülnek.
- Amennyiben a kiadandó tanulmányban képet/képeket is kívánnak közölni, kérjük azt/azokat mellékelni, vagy digitális formában a kézírathoz csatolva beküldeni, minden esetben jelölve a kéziratban, az/azok hova kerüljön/kerüljenek. Csak nyomdai szempontból jó minőségű képeket tudunk közölni. A Magyar Országos Levéltár anyagából közlendő képet nem szükséges mellékelni, csak a pontos jelzetet feltüntetni.
- Amennyiben nagyobb méretű táblázatokat kívánnak közölni, melyek meghaladják a folyóirat szedéstükör-szélességét, kérjük azokat a tanulmány szövegének végéhez illeszteni, külön szakaszban. A genealógiai táblázatokat is Word for Windows szövegszerkesztő programban kérjük.
- Csak a jegyzetekben (ld. = lásd, vö. = vesd össze, pl. = például) használjunk rövidítéseket, a főszövegben ne, ott tehát kiírjuk, hogy „például”.
- A főszövegben és a jegyzetekben az idézeteket nem kurziváljuk, csak idézőjelbe tesszük. Az idegen nyelvű (többnyire latin) kifejezéseket, formulákat viszont kurziváljuk.
- A folyóiratban közlésre kerülő tanulmányokról különnyomatokat csak külön igény alapján, megegyezés szerint készítünk. Az aktuális számból a tanulmányok szerzői öt tiszteletpéldányt kapnak, valamint dolgozatukat elektronikusan PDF formátumban.

Példák a hivatkozásokra:

Monográfiák esetében:

Szentpétery Imre: Magyar oklevéltan. Bp., 1930. (A magyar történettudomány kézikönyve II. 3.)

Folyóiratok esetében:

Ghyczy Pál: Kanizsai Dorottya címereslevele 1519-ből. *Turul*, 46 (1932) 68–70.

Szerkesztett kiadvány esetében:

Thallóczy Lajos: Jajcza (bánság, vár és város) története 1450–1527. (Az oklevéltárat szerk. Horváth Sándor.) Bp., 1915. (Monumenta Hungariae Historica, Diplomataria XL.) 76.

Tanulmánykötetben megjelent írás esetében:

Kubinyi András: A királyi udvar élete a Jagelló-korban. In: Kelet és Nyugat között. Történeti tanulmányok Kristó Gyula tiszteletére. (Szerk. Koszta László.) Szeged, 1995. 309–355.

Digitális adathordozók esetében:

Engel Pál: Középkori magyar genealógia. CD-ROM. Bp., 2001. Oslis nem.